

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Memo

aan Presidium
datum 20 oktober 2015
betreft Stand van zaken ontwikkeling monument gevallen en missies na WOII (laatste concept)

Directie Bedrijfsvoering, Financiën en Personeel & Organisatie

H. W. Bakker
T 070 318 2081
M 06-81714114
E h.bakker@tweedekamer.nl

Geachte dames en heren,

Met deze notitie wordt u nader geïnformeerd over de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een nieuw monument van de Staten-Generaal voor gevallen tijdens oorlogen en missies na WO II. Naar aanleiding van een eerdere notitie (2014-032) heeft het Presidium in september 2014 ingestemd met het verkennen van de mogelijkheden. Aan het Presidium van de Tweede Kamer en de Huishoudelijke Commissie van de Eerste Kamer het verzoek om in te stemmen met de verdere ontwikkeling van het monument op basis van de uitgangspunten in deze notitie.

Voorgeschiedenis

De Staten-Generaal heeft op dit moment twee monumenten in de hal bij ingang Binnenhof 1a van de Tweede Kamer. Ten eerste in boekvorm en digitaal via een touch screen, de Erelijst van Gevallen 1940-1945. Daarin staan de namen van hen die in de Tweede Wereldoorlog als militair of als verzetsstrijder voor het Koninkrijk der Nederlanden zijn gevallen.

Het tweede monument is de Indische plaquette ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië.

Bij de herdenkingen op onder meer 4 mei worden niet alleen de slachtoffers herdacht van de Tweede Wereldoorlog, maar wordt ook stilgestaan bij de Nederlandse slachtoffers bij latere oorlogen en missies. Voor deze slachtoffers heeft de Staten-Generaal op dit moment geen eigen monument, zoals de Erelijst van Gevallen; een collectief monument, waarin slachtoffers individueel worden genoemd. Dit terwijl de betrokkenheid van de Staten-Generaal bij deze oorlogen en missies groot is. Zowel in het verleden als het heden. Dat is de reden dat de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer het idee hebben omarmd om, mede in het kader van het 200-jarig bestaan van de Staten-Generaal in huidige vorm, te komen tot een monument ter ere van de Nederlandse militairen en niet-militairen die omgekomen zijn terwijl zij Nederland hebben gediend onder oorlogsomstandigheden of tijdens (vredes)missies na de Tweede Wereldoorlog. Dit in opdracht van de Nederlandse regering en doorgaans met instemming van de Staten-Generaal.

datum 20 oktober 2015
betreft Svz ontwikkeling monument gevallen oorlogen en missies na WOII

Klankbordgroep

Naar aanleiding van het besluit van het Presidium is aan het NIOD gevraagd een gedachtenpaper op te stellen voor een nieuw monument. Naar aanleiding van deze paper is een klankbordgroep een aantal keer bij elkaar geweest om de mogelijkheden en onmogelijkheden te verkennen. In de klankbordgroep zaten vertegenwoordigers van NIOD, Ministerie van Defensie, Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, Veteraneninstituut, Nationaal Comité 4 en 5 mei en Stichting Nationaal Indië Monument 1945–1962 (NIM).

Opzet monument

De bespreking met de klankbordgroep heeft diverse aandachtspunten opgeleverd op basis waarvan wordt voorgesteld om over te gaan tot het ontwikkelen van een nieuw monument. Het gaat daarbij om het weergeven van een nieuwe lijst van namen via een nieuw touch screen in de hal bij ingang Binnenhof 1a en daarnaast ook middels een website.

Daarnaast wordt voorgesteld een reliëftekst/plaquette te laten ontwerpen die in fysieke vorm dit monument cq deze namenlijst duidt in de hal van Binnenhof 1a (zie bijlage voor nieuwe indeling Binnenhof 1a).

Voor het monument worden de volgende, door de klankbordgroep gedragen, uitgangspunten gehanteerd:

- Maak een duidelijk onderscheid met de Erelijst van Gevallen 1940-1945. Daarom wordt gekozen voor een nieuw touch screen, een aparte website en wordt het woord erelijst niet opnieuw gehanteerd. De indeling van Binnenhof 1a zorgt voor een ruimtelijk onderscheid van beide monumenten. Daarnaast wordt het monument toekomstbestendig voor wat betreft de personen die met dit monument herdacht worden.
- De titel voor het monument wordt "Lijst van gevallen tijdens oorlogen en missies sinds de Tweede Wereldoorlog". Die tekst wordt in Binnenhof 1a en op de website gehanteerd;
- Gebruik een namenlijst, want daaraan is zeker behoefte bij nabestaanden en bezoekers;
- Hanteer de namenlijsten van omgekomen militairen van het Nationaal Indië monument (ca. 6200) en het Monument voor Vredesoperaties (ca. 190, van wie 122 Korea), beide in Roermond, en voer alleen wijzigingen door als deze ook in 'Roermond' worden doorgevoerd;
- Uitzondering hierop is bij toekomstige omkomen van niet-militairen tijdens oorlogen en missies. Zie hieronder voor nadere toelichting

datum 20 oktober 2015
betreft Svz ontwikkeling monument gevallen oorlogen en missies na WOII

- Hanteer net als bij de monumenten in Roermond de lijst van oorlogen en missies, die het Ministerie van Defensie bijhoudt en jaarlijks met de Veteranennota aan de Kamer zendt.
- Geef per persoon dezelfde gegevens weer als die bij de Erelijst, indien beschikbaar. Het gaat om naam, geboortedatum en -plaats, sterfdatum en -plaats, krijgsmachtdeel/rang. Daarnaast wordt aanvullend de naam van de missie weergegeven. Ten slotte wordt per missie een korte toelichting opgenomen. Dit laatste in overleg met het Ministerie van Defensie en het Veteraneninstituut.

Toelichting namenlijst

Bij de twee monumenten in Roermond gaat het in principe alleen om Nederlandse militairen. Alleen bij het NI-monument (1945-1962) wordt daarvan afgeweken, omdat ook inheemse militairen (ingezetenen van het Koninkrijk) zonder de Nederlandse nationaliteit streden en sneuvelden voor het Koninkrijk (bijvoorbeeld Indonesische KNIL-militairen). Tot nu toe zijn geen andere niet-militaire Nederlandse functionarissen (bv. politie en diplomaten) omgekomen, die deel uitmaakte van een missie. Mocht dat in de toekomst wel het geval zijn, dan zal de Staten-Generaal deze naam/namen ook toevoegen. Dit nadat advies is gevraagd aan een onafhankelijke klankbordgroep van deskundigen. Qua samenstelling wordt daarbij gedacht aan de organisaties die tot nu toe in de bestaande klankbordgroep zitten.

Beheer

Het beheer van de namenlijst voor het monument wordt een samenwerking van de Staten-Generaal met het NIOD, het Veteraneninstituut en de Stichting NIM.

Kosten en planning

Als voor de bovenstaande opzet wordt gekozen, kan nader overleg worden gevoerd over de technische aspecten en daarmee samenhangende kosten en planning. De verwachting is dat de kosten voor de digitale component in totaal ca. 30% lager zullen uitvallen dan voor de digitalisering van de Erelijst, door de ervaring die daarmee is opgedaan.

De eenmalige kosten voor de digitalisering van de Erelijst bedroegen ca. 75.000 euro. Voor het nieuwe monument zijn de kosten voor de *digitale component* ca. 52.000 euro. Deze kosten bestaan uit ontwerp, bouw en vullen van de website (35.000), vertaling naar de touch screen (10.000) en het touch screen en bijbehorende in hoogte verstelbare systeem ten behoeve van de bezoekers (7.000). Daarnaast is er net als voor de Erelijst een jaarlijkse kostenpost voorzien voor in het bijzonder onderhoud van de systemen (5.000 euro).

datum 20 oktober 2015
betreft Svz ontwikkeling monument gevallen oorlogen en missies na WOII

Andere kosten die ten behoeve van het nieuwe monument gemaakt worden, zijn voor de eerder voor de verkenning opgeleverde *paper van het NIOD* (15.000) en de *reliëftekst/plaquette* (8.000). Daarmee komen de totale eenmalige kosten uit op 75.000 euro. De begroting is afgestemd met FEZ en voor 2016 is budget gereserveerd voor dit project in de apparaatskostenbegroting 2016. Vooralsnog lijken er geen technische obstakels en lijkt het mogelijk om nog tijdens de viering van 200 jaar Staten-Generaal en nog voor Veteranendag 2016 (25 juni 2016) te komen tot de realisatie van het nieuwe monument.

Vanaf 2016 zal de hal bij ingang Binnenhof 1a tijdens alle recessen toegankelijk zijn voor publiek, zodat de monumenten bezocht kunnen worden.

De directeur Bedrijfsvoering, Financiën en
Personeel & Organisatie

H.W. Bakker